

بررسی نگرش ساکنین شش استان کشور نسبت به سلامتی خون
دکتر احمد قره‌باغیان^۱، دکتر مهتاب مقصودلو^۲، دکتر لادن آرمان^۳، دکتر ویدا وفائیان^۴
دکتر سهیلا ناسی زاده^۵ دکتر غریب کریمی^۶

چکیده

سابقه و هدف: مهمترین هدف سازمان انتقال خون تهیه و توزیع خون و فرآورده‌های خونی سالم و کافی برای مراکز درمانی است که جهت نیل به این هدف داشتن اهداکننده مستمر، سالم و آگاه عامل تضمین کننده است. هدف پژوهش حاضر تعیین نگرش جامعه و بالاختص جامعه اهداکنندگان خون نسبت به سلامتی خون و اهدا خون توسط افراد دارای رفتارهای پرخطر و نیز سنجش میزان اعتماد جامعه نسبت به فعالیت‌های سازمان انتقال خون بود.

مواد و روش‌ها: در یک مطالعه توصیفی مقطعی از ساکنین ایرانی ۱۷ تا ۶۵ ساله استان‌های کرمانشاه، هرمزگان، سیستان و بلوچستان، کرمان، گلستان و بوشهر به روش خوشه‌ای چند مرحله‌ای افراد مورد مطالعه انتخاب شده و توسط پرسشگران تعلیم دیده مورد مصاحبه قرار گرفتند. به افراد دارای سابقه اهدای خون پرسشنامه محرمانه‌ای داده شد تا بدون ذکر مشخصات فردی خون تکمیل نمایند. یافته‌ها با استفاده از آزمون مربع کای (یا تست دقیق فیشر) تجزیه و تحلیل شد و $P < 0/05$ معنی دار تلقی گردید.

یافته‌ها: از ۹۰۰۰ نفر شرکت کننده در این پژوهش، ۴۷٪ مؤنث و ۵۳٪ مذکر بوده و ۶۵/۱٪ آنان مدرک تحصیلی دیپلم و بالاتر داشتند. تجزیه و تحلیل نتایج نشان‌دهنده اعتماد تنها ۵۵٪ جمعیت تحت مطالعه نسبت به خدمات انتقال خون بوده است. ۳۲٪ افراد تحت مطالعه بهترین راهکار جهت اطمینان از ابتلا به هیپاتیت و ایدز را، اهدا خون می‌دانستند. با توجه به سؤالات مطرح شده در مجموع ۱۵٪ اهداکنندگان خون در جمعیت تحت مطالعه دارای رفتار پرخطر بوده که می‌توانستند در صورت آلوده بودن به عفونت‌های قابل انتقال توسط خون و فرآورده‌های خونی و قرار داشتن در دوره پنجره‌ای موجب آلودگی گیرندگان آن فرآورده‌ها شوند.

نتیجه‌گیری: با توجه به نتایج به‌دست آمده سازمان انتقال خون ایران می‌بایست با همکاری و همیاری مراکز و نهادهای فرهنگی تأثیرگذار کشور و با اخذ راهکاری جدید و کاربردی نسبت به جلب اطمینان و مشارکت مردم اقدام نموده تا بیش از پیش جامعه نسبت به خدمات انتقال خون آشنا و همچنین نسبت به راههای افزایش تضمین سلامتی خون و فرآورده‌های خونی مطلع شده تا نسبت به اهدا خون خود جهت دانستن نتایج آزمایش در مورد بیماری‌های قابل انتقال توسط خون اقدام نکنند. در ضمن با توجه به اهدا خون ۱۵٪ جمعیت پرخطر و امکان عفونت‌زایی آنان در دوره پنجره‌ای در زمان اهدا خون می‌بایست نسبت به برنامه‌های جذب آموزش و نگهداری اهداکنندگان با نگاه ویژه به اهداکننده مستمر اقدام گردد.

نکات کلیدی: سلامتی خون، سازمان انتقال خون ایران، عفونت‌های قابل انتقال توسط خون

مقدمه:

با افزایش شمار مبتلایان به عفونت‌های قابل سرایت از طریق انتقال خون و فرآورده‌های خونی، به‌خصوص از هنگامی که مسایل غیرمنتظره‌ای نظیر ایدز و هیپاتیت‌های ویرال به عنوان بحثی مهم در ایمنی انتقال خون مطرح شد، ارزیابی و بررسی دقیق اهداکنندگان و انتخاب افرادی که از نظر مواجهه با این عوامل در معرض خطر کمتری هستند، بخش اصلی راهکارهای جهانی، در زمینه تضمین سلامتی خون را تشکیل داده است (۱).

از اینرو امروزه اهداء خون صرفاً داوطلبانه که تنها انگیزه آن وجدان انسانی، انفاق و کمک به هموعان باشد، مدنظر تمام مراکز انتقال خون دنیا قرار گرفته است. برای تهیه خون سالم باید کلیه مراحل فراخوانی اهداکنندگان، انتخاب اهداکننده، جمع‌آوری و نگهداری، انجام آزمایش‌های غربالگری، حمل و نقل، آماده‌سازی، روش مصرف و کاربرد بالینی خون و فرآورده‌های آن به‌صورت صحیح و مطابق استانداردهای علمی و بین‌المللی صورت گیرد (۲). در این روند انتخاب صحیح اهداکننده خون و انجام دقیق آزمایش‌های غربالگری بر روی خون‌های اهدایی، نکات مهم و کلیدی محسوب می‌شوند (۳).

^۱ - دکترای تخصصی PhD ایمونوهما‌تولوژی بالینی - سازمان انتقال خون ایران - مرکز تحقیقات انتقال خون

^۲ - متخصص پزشکی اجتماعی - سازمان انتقال خون ایران - مرکز تحقیقات انتقال خون

^۳ - پزشک عمومی - سازمان انتقال خون ایران - مرکز تحقیقات انتقال خون

^۴ - دکترای داروسازی - سازمان انتقال خون ایران - مرکز تحقیقات انتقال خون

^۵ - متخصص آسیب‌شناسی بالینی و تشریحی - سازمان انتقال خون ایران - مرکز تحقیقات انتقال خون

^۶ - متخصص بیماری‌های عفونی - سازمان انتقال خون ایران - مرکز تحقیقات